Dnro 001/81/2016

Vesa Vuorenkoski

6.4.2016

Eduskunta
LaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen torstaina 7.4.2016 klo 10.15

HE 33/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhdistyslain, yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n sekä uskonnonvapauslain muuttamisesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä yhdistyslain, yritys- ja yhteisötietolain ja uskonnonvapauslain muuttamisesta.

Hallituksen esitys koskee lähinnä yhdistysten purkamista ja niiden poistamista yhdistysrekisteristä. Tavoitteena on poistaa yhdistysrekisteristä toimimattomia yhdistyksiä, mikä voitaisiin toteuttaa myös erillisellä lainsäädännöllä yhdistyslain pysyvien säännösten sijasta. On huomattava, että hallituksen esitykseen ei ole kirjattu edellisestä toimimattomien yhdistysten kertaluontoisesta poistosta yhdistysrekisteristä saatuja kokemuksia.

Hallituksen esityksessä toimimattomien yhdistysten poistomenettelyn esikuvana olisi osakeyhtiöoikeudellinen säätely, mitä ei ole ehdotuksessa erikseen riittävästi perusteltu. Aatteellisen toiminnan mahdollistavan yhdistyslain on hyvä olla suhteellisen väljä ja pysyvä; sitä ei pitäisi muuttaa yritystoimintaa koskevan lainsäädännön suuntaan.

Yhdistyslain tavoitteena on riittävällä tasolla säätää yhdistysten toiminnan reunaehdoista siten, että tarkoituksellisesti jätetään monet asiat käytännön varaan. Näin on päästy tilanteeseen, jossa yhdistyslakia ei tarvitse usein muuttaa. Tulkintaongelmia aiheuttavia liian yksityiskohtaisia säännöksiä tulisi yhdistyslaissa välttää, jotta järjestötoiminnalle taataan toimintaympäristö, joka ei muodostu liian hankalaksi.

YhdL 32.1 §

Ehdotuksen mukaan tarkoitus olisi muuttaa yhdistyslain 32 §:ä siltä osin, kun on kyse menettelyvirheen vaikutuksesta päätöksen pätemättömyyteen. Ehdotus tarkoittaa sitä, että vaikka yhdistyksen päätös loukkaisi jäsenoikeuksia, mutta tällöin ei oltaisi rikottu yhdistyslakia, yhdistyksen sääntöjä tai yhdistyksen vakiintuneita toimintakäytänteitä, päätös ei olisi moitteenvarainen. Vaikka ehdotukseen on lisätty selventäväksi aiottu kuvaus mahdollisista

jäsenoikeuden loukkausten tilanteista olisi Akavan mielestä selkeämpää, mikäli 32.1 §:ä ei muutettaisi ehdotetulla tavalla. Tämän säännöksen muutos aiheuttaisi enemmän tulkintaongelmia kuin poistaisi niitä.

YhdL 40 §

Hallituksen esityksen mukaan yhtenä tarkoituksena on kehittää yhdistyksen selvitystoimien sääntelyä. YhdL 40 §:n uudessa 2 momentissa on tarkoitus antaa informaatiota purkamismenettelystä. Mitään sisältöä koskevia säännöksiä ei tässä olisi. Syy momentin lisäämiseksi jää esityksessä epäselväksi.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että pesänselvittäjällä olisi velvollisuus hakea yhdistys konkurssiin. Yleisesti voidaan pitää tavoiteltavana, että purkautumiseen liittyvää menettelyä selvennetään, mutta menettely ei kuitenkaan saa muodostua hallinnollisesti liian monimutkaiseksi, näin erityisesti kun selvityshenkilölle ehdotetaan kategorista velvollisuutta konkurssiin hakemisesta. Ehdotettu säännös monimutkaistaa sääntelyä, eikä sitä tältä osin voi pitää kannatettavana.

Ehdotetun säännöksen mukaan selvitysmiesten tulisi kutsua yhdistyksen jäsenet koolle hyväksymään loppuselvitys. Kokouksen koollekutsumisen velvollisuutta on ehdotuksessa väljennetty. Aina kokousta ei ehdotuksen mukaan tarvitse kutsua koolle. Tämä on järkevää, sillä loppuselvitystä voidaan moittia YhdL 42 §:ssä säädetyin tavoin.

YhdL 41 a §

Lakiehdotuksen 41 a § on rakennettu sen varaan, että yhdistysten poistaminen yhdistysrekisteristä olisi jatkuvasti käytettävissä samaan tapaan kuin osakeyhtiölaissa on säädetty. Tarve tälle viranomaisaloitteiselle poistamiselle on olemassa erityisesti silloin, kun rekisteriin ei ole tehty merkintöjä yhdistyksestä ja ei ole syytä olettaa yhdistyksen toiminnan jatkuvan. Olisi kuitenkin parempi, että rekisterin puhdistaminen totutettaisiin määräajon toistettavilla kertalaeilla. Näin viranomaisaloitteinen poistaminen olisi selvästi poikkeuksellinen toimi, eikä säännönmukainen toimintamalli. Toinen vaihtoehto olisi tehdä siitä pitempien määräaikojen välein, esimerkiksi viiden vuoden välein, tapahtuva toimenpide. Hyvä muutos hallituksen esitykseen on joka tapauksessa se, että tätä ”massapoistoa” ei enää vuotuisesti ehdoteta tehtäväksi. Olennaista on myös se, että poistamisesta tiedotetaan riittävän hyvin, jotta hallinnon prosessissa tekemät virheet pystytään oikaisemaan.

YhdL 48 §

YhdL 48 §:än kaavailluille muutoksille ei ole riittävää oikeudellista tarvetta. Ehdotuksen mukaan perusilmoitukseen voitaisiin ilmoittaa

myös kaikki hallituksen jäsenet, siis muutkin kuin hallituksen puheenjohtaja ja nimenkirjoittajat. Oikeudellista tarvetta tähän ei ole, kun kyseisillä ylimääräisillä henkilöillä ei ole yhdistyksen edustusoikeutta. Esityksessä ei ole perusteltu ehdotusta muutoin kuin, että se on tarpeen yhdistyksen toiminnan tai avoimuuden lisäämiseksi. Muutos on kuitenkin omiaan lisäämään virheellisten tai vanhentuneiden tietojen määrää rekisterissä.

YhdL 52 §

Ehdotetun 52 §:n mukaan muutosilmoituksen tekemisestä olisivat vastuussa hallituksen puheenjohtajien ja nimenkirjoittajien lisäksi muut hallituksen jäsenet. Toiminnallista perustetta ehdotukselle ei ole esitetty. Yhdistyslain 52 §:än ehdotetut muutokset lisäävät yhdistysten hallinnollista taakkaa. Em. osalta sääntely tulisi jättää nykyiselleen.

Akava ry:n puolesta

Vesa Vuorenkoski
lakimies